МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

пр. Перемоги, 10, м. Київ, 01135, тел. (044) 481-32-21, факс (044) 481-47-96
E-mail: mon@mon.gov.ua, код ЄДРПОУ 38621185

Керівникам департаментів (управлінь)
освіти і науки обласних, Київської міської
державних адміністрацій

Щодо розроблення статуту
закладу загальної середньої освіти

28 вересня 2017 року набрав чинності Закон України «Про освіту» (далі – Закон), що регулює суспільні відносини в процесі реалізації конституційного права людини на освіту, права та обов'язки фізичних і юридичних осіб, які беруть участь у реалізації цього права, визначає компетенцію державних органів та органів місцевого самоврядування у сфері освіти, а також вніс суттєві зміни до цілої низки законів, у тому числі до Закону України «Про загальну середню освіту» (далі – Закон № 651-XIV).

Згідно з підпунктом 13 пункту 3 розділу XII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону переоформлення установчих документів закладів освіти з метою приведення їх у відповідність із Законом здійснюється протягом п'яти років з дня набрання чинності Законом. Відповідно до пункту 5 цього ж розділу Закону засновникам закладів освіти рекомендовано протягом п'яти років привести установчі документи закладів освіти у відповідність із Законом.

Таким чином, установчі документи, зокрема статути закладів загальної середньої освіти, мають бути переоформлені до 28 вересня 2022 року.

Згідно з частиною другою статті 8 Закону № 651-XIV заклад загальної середньої освіти діє на підставі статуту, який затверджується засновником або уповноваженим ним органом.

Абзацом другим частини першої статті 11 Закону № 651-XIV передбачено, що засновником закладу загальної середньої освіти може бути орган державної влади від імені держави, відповідна рада від імені

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
№1/9-269 від 23.04.2019
9581420464

територіальної громади (громад), фізична та/або юридична особа (зокрема релігійна організація, статут (положення) якої зареєстровано у встановленому законодавством порядку), рішенням та за рахунок майна яких засновано заклад загальної середньої освіти або які в інший спосіб відповідно до законодавства набули прав і обов'язків засновника.

Установчі документи розробляються відповідно до Конституції України, Цивільного та Господарського кодексів України, Законів України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», а також відповідних підзаконних актів (у частині, що не суперечить зазначеним законам). Варто звернути увагу на необхідність використання в статутах нової термінології Закону.

Потрібно пам'ятати, що згідно з пунктом 11 частини першої статті 15 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань» внесення змін до установчого документа юридичної особи оформляється шляхом викладення його в новій редакції. Отже, у разі потреби внесення навіть мінімальних змін засновник має забезпечити підготовку нової редакції установчого документа з включенням до нього усіх необхідних змін, пов'язаних із реалізацією Закону.

Також варто звертати увагу на необхідність забезпечення відкритого доступу до статутів закладів загальної середньої освіти. Відповідно до частини другої статті 30 Закону заклади освіти, що мають ліцензію на провадження освітньої діяльності, зобов'язані забезпечувати на своїх веб-сайтах (у разі їх відсутності – на веб-сайтах своїх засновників) відкритий доступ до статуту відповідного закладу освіти.

Щодо найменування закладу загальної середньої освіти

Найменування закладу загальної середньої освіти має відповідати вимогам, закріпленим у статті 16 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань» та у наказі Міністерства юстиції України від 05 березня 2012 року № 368/5 «Про затвердження Вимог до написання найменування юридичної особи, її відокремленого підрозділу, громадського формування, що не має статусу юридичної особи, крім організації профспілки», зареєстрованому в Міністерстві юстиції України 05 березня 2012 року за № 367/20680.

Найменування закладів загальної середньої освіти повинно містити інформацію про їх організаційно-правову форму (крім державних та комунальних закладів загальної середньої освіти) та назву.

Відповідно до частини третьої статті 16 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань» назва юридичної особи може складатися з власної назви юридичної особи, а також містити інформацію про мету діяльності, вид, спосіб утворення, залежність юридичної особи та інші відомості згідно з вимогами до найменування окремих організаційно-правових форм

юридичних осіб, установленими Цивільним, Господарським кодексами України та зазначеним Законом.

Відповідно до рішення засновника (засновників) власна назва закладу загальної середньої освіти може містити тип закладу освіту, територіальну приналежність (до адміністративно-територіальної одиниці за його місцезнаходженням), номер закладу освіти, найменування засновника (засновників), інформацію про поглиблене вивчення окремих предметів тощо.

Присвоєння закладам загальної середньої освіти імен (псевдонімів) суспільно-політичних і громадських діячів, захисників Вітчизни, воєначальників, діячів науки, освіти, культури та інших сфер суспільного життя, ювілейних та святкових дат, назв і дат історичних подій здійснюється відповідно до Закону України «Про присвоєння юридичним особам та об'єктам права власності імен (псевдонімів) фізичних осіб, ювілейних та святкових дат, назв і дат історичних подій».

При цьому, імена фізичних осіб присвоюються з метою увічнення пам'яті про осіб, які:

внесли вагомий вклад у боротьбу за незалежність, розбудову Української держави, підтримання міжнародного миру і безпеки, зміцнення міжнародного авторитету України;

здійснили героїчний вчинок, звершення в ім'я Батьківщини;

зробили значний особистий внесок у розвиток науки, освіти, культури та інших сфер суспільного життя.

Юридичним особам та об'єктам права власності ім'я фізичної особи присвоюється лише після її смерті.

При визначенні найменування закладу загальної середньої освіти доречно зберегти баланс між необхідністю індивідуалізувати заклад загальної середньої освіти, бажанням відобразити у найменуванні якнайбільше інформації про особливості і характер його діяльності та невиправданою деталізацією і надмірною конкретизацією найменування закладу освіти.

Найменування закладу загальної середньої освіти повинно ідентифікувати його з поміж інших закладів освіти. Перед остаточним визначенням найменування закладу загальної середньої освіти пропонуємо попередньо скористатися пошуковою системою Єдиного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань (https://usr.minjust.gov.ua/ua/freesearch) з метою уникнення співпадіння обраного найменування закладу загальної середньої освіти з найменуванням іншого закладу освіти.

Слід звернути увагу, що заклад загальної середньої освіти може мати, крім повного, ще й скорочене найменування (абзац третій частини першої статті 90 Цивільного кодексу України).

Найменування територіально відокремленого структурного підрозділу закладу загальної середньої освіти має містити слово «філія» та вказувати на

належність до закладу освіти, який створив зазначений відокремлений структурний підрозділ.

Відповідно до абзацу четвертого пункту 2 Положення про освітній округ, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 27 серпня 2010 року № 777 (із змінами), написання найменування опорного закладу, його філій здійснюється відповідно до встановлених вимог. Найменування філії повинне вказувати на приналежність до опорного закладу, у складі якого вона створена.

Звертаємо увагу, що законодавством не передбачено зазначення статусів, зокрема «опорний заклад освіти», у найменуванні закладу загальної середньої освіти.

Щодо визначення типу та форми власності закладу загальної середньої освіти

Типи закладів освіти, що забезпечують здобуття загальної середньої освіти, визначено статтею 9 Закону № 651-XIV. Так, здобуття загальної середньої освіти забезпечують:

початкова школа – заклад освіти I ступеня (або структурний підрозділ іншого закладу освіти), що забезпечує початкову освіту;

гімназія – заклад середньої освіти II ступеня (або структурний підрозділ іншого закладу освіти), що забезпечує базову середню освіту;

ліцей – заклад середньої освіти III ступеня (або структурний підрозділ іншого закладу освіти), що забезпечує профільну середню освіту.

Початкова школа, гімназія і ліцей можуть функціонувати як окремі юридичні особи або як структурні підрозділи іншого закладу освіти (зокрема закладу загальної середньої освіти I – II, II – III чи I – III ступенів). Ліцеї функціонують, як правило, як самостійні юридичні особи.

Заклад загальної середньої освіти, що реалізує освітні програми на декількох рівнях загальної середньої освіти, має тип закладу вищого рівня, на якому провадиться освітня діяльність. Тобто, якщо заклад загальної середньої освіти одночасно забезпечує здобуття початкової, базової та профільної освіти, то типом такого закладу загальної середньої освіти є ліцей.

Здобуття повної загальної середньої освіти забезпечують також такі заклади освіти:

спеціальна школа – заклад загальної середньої освіти для дітей, які потребують корекції фізичного та/або розумового розвитку;

санаторна школа – заклад загальної середньої освіти з відповідним профілем для дітей, які потребують тривалого лікування;

школа соціальної реабілітації – заклад загальної середньої освіти для дітей, які відповідно до рішення суду потребують особливих умов виховання;

навчально-реабілітаційний центр – заклад загальної середньої освіти для дітей з особливими освітніми потребами, зумовленими складними порушеннями розвитку.

Зазначені заклади освіти можуть функціонувати на одному і на декількох рівнях загальної середньої освіти.

У системі спеціалізованої освіти здобуття загальної середньої освіти забезпечують:

спеціалізована мистецька школа (школа-інтернат) – заклад спеціалізованої освіти I – III або II – III ступенів мистецького профілю;

школа-інтернат (ліцей-інтернат) спортивного профілю – заклад спеціалізованої освіти I – III або II – III ступенів спортивного профілю (заклад із специфічними умовами навчання);

професійний коледж (коледж) спортивного профілю – заклад спеціалізованої освіти спортивного профілю (заклад із специфічними умовами навчання);

професійний коледж (коледж) культурологічного або мистецького спрямування – заклад спеціалізованої освіти, який забезпечує здобуття професійної мистецької освіти;

військовий (військово-морський) ліцей, ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою – заклад спеціалізованої освіти II – III або III ступенів військового профілю для дітей з 13 років;

науковий ліцей, науковий ліцей-інтернат – заклад спеціалізованої освіти II – III або III ступеня наукового профілю.

Відповідно до абзацу другого частини першої статті 10 Закону № 651 XIV форма власності закладу загальної середньої освіти визначається відповідно до законодавства. Заклади загальної середньої освіти можуть бути засновані на засадах державно-приватного партнерства (корпоративний заклад загальної середньої освіти).

Статус державного має заклад загальної середньої освіти, заснований на державній формі власності.

Статус комунального має заклад загальної середньої освіти, заснований на комунальній формі власності.

Статус приватного має заклад загальної середньої освіти, заснований на приватній формі власності.

Статус корпоративного має заклад загальної середньої освіти, заснований кількома суб'єктами різних форм власності на засадах державно-приватного партнерства, особливості управління яким визначаються засновницьким договором і статутом, у якому, зокрема, можуть визначатися питання управління рухомим і нерухомим майном.

Засновник закладу освіти – орган державної влади від імені держави, відповідна рада від імені територіальної громади (громад), фізична та/або юридична особа, рішенням та за рахунок майна яких засновано заклад освіти або які в інший спосіб відповідно до законодавства набули прав і обов'язків засновника (пункт 7 частини першої статті 1 Закону).

Засновником закладу загальної середньої освіти може бути орган державної влади від імені держави, відповідна рада від імені територіальної громади (громад), фізична та/або юридична особа (зокрема релігійна

організація, статут (положення) якої зареєстровано у встановленому законодавством порядку), рішенням та за рахунок майна яких засновано заклад загальної середньої освіти або які в інший спосіб відповідно до законодавства набули прав і обов'язків засновника (абзац другий частини першої статті 11 Закону № 651-XIV).

Щодо відомостей, які повинні міститися в статуті закладу загальної середньої освіти

Однією із нових концептуальних засад у регулюванні відносин у сфері загальної середньої освіти є автономія суб'єктів освітньої діяльності. Заклад загальної середньої освіти має право самостійно приймати рішення з будь-яких питань у межах своєї автономії, визначеної законом та/або установчими документами, зокрема з питань, не врегульованих законодавством (частина третя статті 2 Закону).

Привертаємо увагу до того, що закони містять багато відсилочних положень, згідно з якими ті чи інші питання діяльності закладів освіти мають бути врегульовані їх установчими документами.

До статуту закладу загальної середньої освіти мають включатися положення щодо:

системи управління закладом освіти, у тому числі розмежування компетенції засновника (засновників), інших органів управління закладу освіти та його структурних підрозділів відповідно до законодавства (частина перша статті 24 Закону);

прав і обов'язків засновника щодо управління закладом освіти (частина перша статті 25 Закону);

порядку обрання (призначення) керівника закладу освіти, підстав і порядку розривання з ним строкового трудового договору (абзаци третій і четвертий частини другої статті 25 Закону);

повноважень (прав і обов'язків) та відповідальності керівника закладу освіти (частина перша статті 26 Закону);

основних повноважень, відповідальності, порядку формування і діяльності колегіальних органів управління закладу освіти (частина друга статті 27 Закону);

повноважень, відповідальності, засад формування та діяльності органів громадського самоврядування (частина третя статті 28 Закону);

порядку формування та діяльності піклувальної ради, її відповідальності, переліку і строку повноважень (частина перша статті 29 Закону);

утворення, реорганізації та ліквідації структурних підрозділів закладу освіти (абзац дванадцятий статті 38 Закону № 651-XIV);

повноважень директора та педагогічної ради закладу загальної середньої освіти (частина перша, абзац перший частини другої статті 39 Закону № 651-XIV).

До статуту закладу загальної середньої освіти можуть включатися положення щодо:

додаткових кваліфікаційних вимог до керівника (частина друга статті 26 Закону);

додаткових вимог до провадження педагогічної діяльності у приватних закладах освіти, зокрема заснованих релігійними організаціями (частина сьома статті 31 Закону);

прав та обов'язків здобувачів освіти (частина четверта статті 53 Закону);

прав та обов'язків педагогічних працівників (частина третя статті 54 Закону);

прав та обов'язків інших осіб, які залучаються до освітнього процесу (частина четверта статті 54 Закону);

прав та обов'язків батьків здобувачів освіти (частина п'ята статті 55 Закону);

умов надання матеріальної допомоги для вирішення соціально-побутових питань педагогічних працівників за рахунок власних надходжень закладу освіти (частина восьма статті 61 Закону);

різних видів морального стимулювання та матеріального заохочення для учнів (вихованців) (стаття 23 Закону № 651-XIV);

інші положення, що не суперечать законодавству.

Відповідно до абзацу четвертого частини першої статті 11 Закону № 651-XIV з метою задоволення духовних потреб громадян приватні заклади освіти, зокрема засновані релігійними організаціями, статути (положення) яких зареєстровано у встановленому законодавством порядку, мають право визначати релігійну спрямованість своєї освітньої діяльності.

Водночас, згідно з абзацом шістнадцятим статті 38 Закону № 651-XIV заклад загальної середньої освіти може здійснювати інші повноваження відповідно до статуту закладу загальної середньої освіти.

Статут може містити положення з питань, що не врегульовані законодавством, але в будь-якому випадку такі положення не повинні йому суперечити. У випадку, якщо положення статуту суперечать нормам актів законодавства, такі положення не можуть бути застосовані, а статут підлягає викладенню в новій редакції у встановленому порядку.

Заступник Міністра Вадим КАРАНДІЙ

Красноступ 481 47 58